

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
ERITYISASUMINEN-Ostopalvelut
palveluyksikkö

PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE VANHUS- JA VAMMAISPALVELUISSA

Toimintaohje tulee voimaan 1.1.2021 alkaen

Laatijat: Lisa Sipilä, Laura-Kaisa Repo, Nina Linja, Voutilainen Maija, Hanna Arja
Muokannut: Sanna Kytölä, Aila Halonen, Jenni Juntunen

30.5.2018
4.12.2020

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
1. Perhehoidon keskeiset käsitteet.....	5
2. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito.....	6
2.1. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito Vantaan-Erityisasumisessa vanhus- ja vammaispalveluissa.....	7
2.2. Perhehoitajaksi hakeminen.....	8
3. Aluehallintoviraston luvanvarainen ammatillinen perhekoti.....	9
4. Muut perhehoidon toimijat.....	9
5. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite.....	10
6. Palvelutarpeen selvittäminen ja perhehoitopalvelun myöntäminen.....	11
6.1. Päätös perhehoitopalvelusta asiakkaalle myönnettävästä palvelusta.....	12
6.2. Henkilökohtainen budjetti.....	12
6.3. Hoito- ja palvelusuunnitelma.....	12
6.4. Tietojen saantioikeus.....	12
7. Perhehoidon järjestäminen.....	12
8. Perhehoidon muodot.....	13
9. Perhehoitajan hyväksyminen.....	14
10. Perhekodin hyväksyminen.....	15
11. Perhehoitoa hoidettavan kotiin.....	16
11.1. Omaishoitajan vapaa ensisijaisesti omaishoidon sijaishoitona.....	16
11.2. Omaishoitajan vapaa perhehoitona.....	16
12. Perhehoitolain mukaiset sopimukset.....	16
13. Toimeksiantosopimus.....	17
13.1. Perhehoitajan toimeksiantosopimus.....	17
13.2. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus.....	18
14. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	18
15. Perhehoitajalle maksettavat korvaukset.....	19
15.1. Hoitopalkkion määräytymisperiaatteita.....	19
15.2. Erityisasumisen Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon hoitopalkkiot ja korvaukset 20	
15.3. Kulukorvaus.....	20
15.4. Käynnistämiskorvaus.....	21
15.5. Matkakorvaus.....	21

15.6.	Muut korvaukset.....	21
16.	Perhehoidon keskeytyminen.....	22
16.1.	Perhehoidon keskeytyessä hoidettavasta johtuvasta syystä.....	22
16.2.	Perhehoidon keskeytyminen perhehoitajan sairastumisen takia.....	22
16.3.	Perhehoitotehtävässä perhehoitajalle tapahtunut tapaturma.....	23
17.	Oikeus vapaaseen.....	23
18.	Perhehoitajan eläketurva.....	24
19.	Tapaturmavakuutus ja vastuuvakuutus.....	24
20.	Perhehoidon tuki.....	24
21.	Hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	24
22.	Ilmoittamisvelvollisuus ja laadunvalvonta.....	24
23.	Valvonta.....	25
24.	Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.....	25
24.1.	Oikeus tietojensaantiin.....	25
24.2.	Ilmoitusvelvollisuus.....	26
24.3.	Rikosrekisteriote.....	26
24.4.	Vaitiolovelvollisuus.....	26
25.	Sijoittavan kunnan oikeudet ja velvollisuudet.....	26
26.	Perhehoidon asiakasmaksut.....	26
27.	Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat.....	26
28.	Lapsilisiä ja KELA:n hoitotuki.....	27
29.	Asiakkaan lääkehoidon toteuttaminen perhekodissa.....	27
30.	Asiakkaan kuolema perhekodissa.....	27

Johdanto

Vanhus- ja vammaispalvelujen ~~Erityisasumisen~~ perhehoidon toimintaohje sisältää tietoa siitä, miten Vantaan kaupunki järjestää, tuottaa ja toteuttaa toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeessa kuvataan perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteutusta, korvauksiin liittyviä periaatteita, perhehoitajan asemaa ja tuen muotoja ja niiden toteutusta.

Tarvittavat toimintaohjemuutosesitykset tekee ~~Erityisasumisen~~ **Vanhus- ja vammaispalvelujen ostopalveluyksikön** perhehoidon työntekijä, jonka jälkeen muutokset käsitellään ~~Erityisasumisen ostopalveluyksikön~~ johtoryhmässä ja vanhus- ja vammaispalvelujen johtoryhmässä sekä sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmässä. Työryhmien tekemät muutosesitykset hyväksyy Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta.

Tässä toimintaohjeessa linjataan yhtenäiset periaatteet vanhus- ja vammaispalvelujen toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttamiseen Vantaalla. Perhehoidon toimintaohje turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan sekä kaikkien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt perhehoidosta maksettavien palkkioiden ja korvausten suuruuden sekä määräytymisperusteet ja perhehoidon asiakasmaksut.

Tämä perhehoidon toimintaohje korvaa aiemman 13.3.2017 11§ Sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymän vammaispalvelujen perhehoito-ohjeen. Tämä perhehoidon toimintaohje sisältää sekä vammaisten että ikääntyneiden perhehoidon toimintaohjeen. Tämä toimintaohje on laadittu hallituksen I&O-kärkihankkeessa työstetyn perhehoidon toimintaohjeen sekä 13.3.2017 11§ Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymän vammaispalvelujen perhehoito-ohjeen mukaisesti.

Tämä vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon toimintaohje on käsitelty seuraavissa työryhmissä:

Erityisasumisen perhehoidon työryhmä 2.2.2018

Erityisasumisen johtoryhmä 19.03.2018

Vanhus- ja vammaispalvelujen johtoryhmä 3.4.2018

Vanhusneuvoston kokous 19.4.2018

Vammaisneuvoston kokous 25.4.2018

Sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä 21.1.2019

Vanhus- ja vammaispalvelun johtoryhmä 15.12.2020

Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on kokouksessaan 21.1.2019 hyväksynyt tämän ~~Erityisasumisen~~ vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon toimintaohjeen sekä toimintaohjeen liitteet 1., 2. ja 3. Ohjetta päivitetty ja lautakunnalle hyväksyttäväksi viety joulukuussa 2020.

Liite 1: Perhehoidon asiakkuuskriteerit vanhus- ja vammaispalveluissa

Liite 2: Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset vanhus- ja vammaispalveluissa

Liite 3: ~~Perhehoidon asiakasmaksut vanhus- ja vammaispalveluissa~~ **Voimassa olevat Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut**

Toimeksiantosuhteista perhehoitoa ohjaavaa lainsäädäntöä sekä ohjeistusta:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Työtaturma ja ammattitautilaki (459/2015)
- Laki omaishoidon tuesta (937/2005)
- Tietosuojalaki (516/2004)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) Pelastuslaki (79/2011)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta (380/1987)
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/1987)
- Laki vammaisuuksista (570/2007) Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)
- Laki holhustoimesta (442/1999)
- Laki omaishoidon tuesta (937/ 2005)
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- STM:n julkaisu 2017:6 Laatusuositus hyvän ikääntymisen ja palvelujen parantamiseksi
- Valvira: Valvontaohjelmat

Perhehoidon toimintaohjeen valmistelussa on huomioitu sosiaali- ja terveysministeriön Hyvä perhehoito -työryhmän raportti <http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3875-5>

1. Perhehoidon keskeiset käsitteet

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoito-laissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

Ikäihmisten perhehoito on kodinomainen tapa järjestää ikäihmisen asuminen, kun omassa kodissa asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva ikäihminen katsotaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avo- huollon palveluihin, kuin omassa kodissaan asuva henkilö.

Perhehoitaja on henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa ja on suorittanut tehtävän edellyttämän ennakkovalmennuksen.

Perhekoti on yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa. Se on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan, rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Sopivuutta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata ikäihmisen tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön.

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa sitä, että henkilölle on myönnetty perhehoito toistaiseksi ja hän muuttaa perhekotiin asumaan. Asiakkaalle on myönnetty pitkäaikaista perhehoitoa toistaiseksi tai tietyn määräajan ja hän muuttaa perhekotiin asumaan. Asiakas saa Vantaan kaupungilta asiakasmaksupäätöksen perhehoitopalvelusta ja Erityisasumisen **ostopalveluyksikön** **asumisostopalvelupäällikkö** allekirjoittaa yhdessä perhehoitajan kanssa pitkäkestoisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen.

Lyhytaikainen perhehoito voi tarkoittaa joko säännönmukaisia vuoro- hoitojaksoja tai yksittäistä, määräaikaista hoitajaksoa esim. toipilasaikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikaista perhehoitoa myönnetään pääsääntöisesti kerran kuukaudessa toteutuvana 2–3 päivän perhehoitajaksona yhteensä n. 36 päivää / vuosi.

Tuntiperusteinen perhehoito toteutetaan joko päivä- tai yöhoitona. **Tarve** määritellään asiakkaan palveluntarpeen mukaan. Tuntiperusteinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa ja vastaa asiakkaan palvelun tarpeeseen.

Perhehoidon asiakasmaksu on maksu, jonka asiakas maksaa perhehoitopalvelusta Vantaan kaupungille. Asiakas ei maksa perhehoitajalle perhehoitopalvelusta.

Perhehoidon palkkiot ja korvaukset perhehoitajalle maksaa Vantaan kaupunki toimeksiantosopimuksen mukaisesti.

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja Vantaan kaupungin välinen sopimus, jossa sovitaan palkkiosta, käynnistämiskorvauksesta, kulukorvauksesta, asiakkaan käyttövaroista, hoidon kestosta, perhehoitajan vapaasta, hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta, ennakoivalmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta, irtisanomisesta sekä Vantaan kaupungin ja perhehoitajan välisestä yhteistyöstä

Vantaan kaupungin tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet.

Perhehoidon ja omaishoidon ero on siinä, että omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona ennakoivalmennuksen suorittaneen perhehoitajan toimesta. Perhehoidossa olevalta asiakkaalta peritään asiakasmaksu.

Hoito- ja palvelusuunnitelma/asiakassuunnitelma on yhdessä asiakkaan, hänen läheisten ja asiakasohjausyksikön työntekijän, perhehoitajan, perhehoidosta vastaavan työntekijän sekä tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa yhdessä laadittu asiakirja. Suunnitelmassa määritellään asiakkaan tarpeet ja toiveet sekä miten niihin vastataan. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan tarpeen mukaan.

Omaishoidon vapaan järjestäminen perhehoitona. Lakisääteiset omaishoidon vapaat voidaan järjestää myös perhehoitona, mikäli omaishoidon sijaishoitajaa ei löydy läheisverkostokartoituksen perusteella. Perhehoito voi tällöin olla lyhytaikaista, ~~osavuorokautista~~ tai tuntiperusteista perhehoitoa.

Omaishoitajan vapaan oikeus

Omaishoitajan vapaan oikeus toteutetaan Vantaalla ensisijaisesti omaishoidon sijaishoitosopimuksella. Asiakkaan valitsema sijaisomaishoitaja vapauttaa omaishoitajan 2 tai 3 päivänä kuukaudessa hoitotehtävästä ja sitoutuu hoitamaan asiakasta tuon ajan. Sijaisomaishoitajalle maksetaan palkkio 107,58 €/vrk (v.2017). Kaupunki tekee sijaisomaishoitajan kanssa sopimuksen. Työstä täytetään työseloste kultakin vapaapäiväkuukaudelta. Siihen merkitään tehdyt työpäivät ja se lähetetään palveluohjaajalle. Vapaapäivät on käytettävä 3kk:n kuluessa niiden ansaitsemisesta (esim. kesäkuussa ansaitut 2/3 vapaapäivää on käytettävä viimeistään syyskuussa).

Ennakoivalmennus. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakoivalmennus (Perhehoitolaki 263/2015). Valmennus antaa tietoa perhehoitajuudesta ja tukee tekemään tietoisien päätösten perhehoitajaksi ryhtymisestä. Valmennuksen aikana tavataan myös perhehoitajaksi aikovan kanssa asuvaa perhettä, mikäli hän toimii perhehoitajana omissa kodissaan. Koko perheen tulee hyväksyä perhehoidon aloittaminen.

2. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa (263/2015).

Perhehoito on kaikenikäisten hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoitoa voidaan myöntää joko pitkä- tai lyhytaikaisena palveluna. Perhehoito on kodinomainen vaihtoehto myös omaishoitajan vapaapäivien toteuttamistapana.

Perhehoidon tavoitteena on turvata hoidettavalle perheenomainen ja hoidettavan tarpeiden mukainen perhehoito sekä antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon, läheisiin ihmissuhteisiin ja edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan.

Perhehoitoa järjestettäessä noudatetaan ensisijaisesti sosiaalihuoltolaissa määrättyjä periaatteita ja perhehoitolain menettelyä koskevia säännöksiä sekä asianomaisia erityislakeja ja asetuksia.

Ikäihmisten perhehoito on kodinomainen tapa järjestää ikäihmisen asuminen, kun omassa kodissa asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva ikäihminen katsotaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avohuollon palveluihin, kuin omassa kodissa asuva ikäihminen. Asiakas voi olla perhehoidossa esimerkiksi sairaalahoidon ja kotiin siirtymisen väliajan kuntoutumisen jaksolla tai muuttaa pitkäkestoiseen perhehoitoon. Ikäihmisten perhehoito tarjoaa myös omaishoitajan vapaan sijaisuuksiin lyhyitä, ennalta sovittuja perhehoidon jaksoja.

Vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden perhehoito on todellinen vaihtoehto palvelu- tai laitosasumiselle. Perhehoito on tarkoitettu vammaiselle tai kehitysvammaiselle henkilölle, jonka asuminen ja hoito hänen omassa kodissaan ei ole tarkoituksenmukaista muiden palvelujen tuella tai asiakkaalle, jolle myönnetään ~~perhehoitopalvelua~~ **perhehoitoa** sosiaalihuoltolain, erityishuoltolain-, kehitysvammalain- tai vammaispalvelulainpäätokeksellä. Perhehoitoa myönnetään myös vammaisen ja kehitysvammaisen henkilön omaishoitajan vapaan ajaksi.

Perhehoidon tavoitteena on antaa mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin, pysyviin ihmissuhteisiin. Asiakkaalle myönnetty perhehoito perustuu aina asiakkaan voimassa olevaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan tai asiakassuunnitelmaan. Perhehoitoa tarjotaan kaikenikäisille asiakkaille. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan usein puhekielessä sijaisvanhemmiksi ja perhettä sijaisperheeksi.

2.1. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito Vantaan—Erityisasumisessa **vanhus- ja vammaispalveluissa**

Toimeksiantosopimussuhteisessa perhehoidossa Vantaan kaupungin **Erityisasumisen ostopalveluyksikön** työntekijä hyväksyy ennakkovalmennuksen käyneen perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään ja valvoo perhehoitoa.

Perhehoitaja ja Vantaan kaupunki solmivat keskenään toimeksiantosopimuksen, jossa sovitaan muun muassa perhehoitajalle maksettavasta hoitopalkkioista, kulukorvauksista sekä perhehoitajan vapaasta ja hänelle tarjottavasta muusta tuesta. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen asiakkaan osalta erikseen. Perhehoito voi olla pitkä- tai lyhytaikaista tai tuntiperusteista. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito ei ole yritystoimintaa. Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoitaja voi kuitenkin toimia toiminimellä, jolloin hänelle maksetaan hoitopalkkiot ja korvaukset

ilman ennakkoveron pidätystä. Toiminimellä toimivalle perhehoitajalle tulee kuitenkin ottaa tapaturmavakuutus ja hänelle maksettavasta hoitopalkkiosta kertyy eläkettä.

2.2. Perhehoitajaksi hakeminen

Erityisasumisen **Ostopalveluyksikön** työntekijä haastattelee perhehoitajuudesta kiinnostuneen henkilön kotikäynnin yhteydessä. Perhehoitajuudesta kiinnostuneiden **henkilöiden taustatiedot** tarkistetaan, ja jos käsitellään ~~perhehoidon työryhmässä, jonka jälkeen~~ perhehoitolain 6§ kelpoisuusehdot täytyvät henkilö kutsutaan ennakkovalmennukseen.

Perhehoitajalta edellytetään:

- perhehoitolain 6§ 1 mom mukaista kelpoisuutta sekä täysi-ikäisyyttä
- hyvää terveydentilaa sekä lääkärintodistusta, joka puoltaa tehtävään ryhtymistä
- sitoutumista perhehoitajan tehtävään sekä yhteistyökykyä
- vakaata taloudellista tilannetta
- mahdollistaa ja tukea asiakkaan ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- ennakkovalmennuksen suorittamista hyväksytysti

Perhehoitajan valmiudet:

- **Tukea hyvän elämän toteutumista**
- **Pitää huolta henkilön hyvinvoinnista (hoivata)**
- **Tukea kehitystä ja toimintakykyä voimavaralähtöisesti**
- **Auttaa ja tukea perhehoidossa olevaa hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä**
- **Mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan ja hänen läheistensä yhteydenpitoa**
- **Tehdä yhteistyötä**
- **Sitoutua perhehoitajan tehtävään**

Perhehoitajaksi ei voi ryhtyä henkilö:

- joka ei täytä perhehoitolain 6§ 1 mom mukaista kelpoisuutta
- joka sairastaa pitkäaikaissairautta ja joka haittaa merkittävästi perhehoitajana toimimista
- jonka perhe on ollut lastensuojelu-, päihde- tai mielenterveysasiakkaana viimeisen kahden vuoden aikana
- jonka taloudellinen tilanne on hyvin epävakaa
- jonka perheenjäsenillä on eroavat näkemykset perhehoitajaksi ryhtymisestä
- joka on saanut hylkäävän arvion ennakkovalmennuksesta

Perhehoitajana ei voi lähtökohtaisesti toimia hoidettavan vanhempi tai vanhemmat tai hoidettavan sisarukset. Mikäli hoidettavan vamma, kehitysvamma tai sairaus kuitenkin puoltaa läheisen perhehoitajuussuhdetta omaishoitajuuden sijaan, voidaan tätä erityisissä tilanteissa harkita myönnettäväksi, mikäli kysymyksessä on kotona asumisen tukeminen laitoshoidon sijaan. Pitkäaikainen perhehoito edellyttää **useimmiten** perhehoitajan kotona olemista, **jollei asiakas ole**

muussa palvelussa kuten koulussa tai päivätoiminnassa osanpäivää, jolloin hän ei voi lähtökohtaisesti käydä kodin ulkopuolella työssä.

3. Aluehallintoviraston luvanvarainen ammatillinen perhekoti

Ammatillinen perhekoti on yritysuoimoinen ja Aluehallintoviraston luvanvarainen perhekotitoimija, jolla on yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7 § tarkoitettu lupa antaa ammatillista perhehoitoa perhekodissa. Ammatillisen perhekodin olosuhteiden tulee olla lähtökohdiltaan kuten yksityiskodissa annettavassa toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa, ja olennaista on kodinomaisuus. Ammatillisessa perhekodissa edellytetään perhehoitajilta kuitenkin vahvempaa koulutuksen tuomaa osaamista, mikä mahdollistaa erityistä hoitoa tarvitsevien henkilöiden sijoittamisen perhehoitoon. Ammatillisen perhekotiyrittäjän tulee asua perhekodissa.

Kunta laatii Perhehoitolain 11§ mukaisen sopimuksen perhehoidon järjestämisestä yksityisen palveluntuottajan, ammatillisen perhekodin kanssa. Ammatillinen perhekoti hinnoittelee itse tarjoamansa perhehoitopalvelun ja on pääsääntöisesti kunnan järjestämässä kilpailutuksessa mukana. Yksityinen palveluntuottaja ei voi tehdä perhehoitolain 10§ tarkoittamaa toimeksiantosopimusta perhehoitajan kanssa, vaan se on aina tehtävä kunnan tai kuntayhtymän ja perhehoitajan välillä.

Ammatillisessa perhekodissa saadaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin yhdellä on 6 §:n 1 momentissa ja yhdellä 3 momentissa säädetty kelpoisuus. Samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt lasketaan mukaan enimmäismäärään.

Lisäksi erityisestä syystä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen.

Ammatillisia perhekoteja sitovat Perhehoitolain 11 § mukaisen sopimuksen velvoitteet ja ammatillisten perhekotien toimintaa valvoo Aluehallintovirasto. Palvelujen valvontaan ja toimenpiteisiin valvonnan yhteydessä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sovelletaan ammatillisten perhekotien ja muiden yksityisten perhehoidon palveluntuottajien osalta, mitä yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 4 luvussa säädetään.

4. Muut perhehoidon toimijat

Muina perhehoidon toimijoina voi toimia yksityiset yritykset, säätiöt tai yhdistykset.

Muut perhehoitotoimijat voivat tuottaa kahdenlaista perhehoitopalvelua:

- a) ammatillista perhekotipalvelua sekä

b) ilmoituksen varaista perhehoidon vahvaa tukea

Kun yksityinen yritys tuottaa a) ammatillista perhekotipalvelua, koskee yritystä samat seikat kuten edellä mainitussa kappaleessa Aluehallintoviraston luvanvarainen ammatillinen perhe koti.

Mikäli yksityinen yritys tarjoaa b) ilmoituksenvaraista perhehoidon vahvaa tukea laatii kunta ja yritys perhehoitolain 11 §:n mukaisen sopimuksen sekä asiakaskohtaisen toimeksiantosopimuksen kunnan ja yksityisen yrityksen rekisterissä olevan perhehoitajan välillä. Arkikielessä puhutaan ”kolmikanta-toimeksiantosopimuksesta”. Tällöin perhehoitaja on tapaturmavakuutettu kunnan puolesta ja hänelle kertyy eläkettä maksetuista hoitopalkkioista.

Ilmoituksenvarainen yksityinen perhehoitotoimija järjestää itse oman yrityksensä perhehoitajien rekrytoinnin sekä ennakkovalmennuksen, pyytää perhehoitajan asuinkunnalta taustatietoselvityksen ja selvittää perhekodin ehdottomat esteet. Perhehoitajan asuinkunta hyväksyy yksityisen ilmoituksenvaraisen palveluntuottajan perhekodin. Erityisasumisen **Ostopalveluyksikön** työntekijä tarkastaa perhekodin perhehoitajan tai yksityisen perhehoitopalvelun tuottajan pyynnöstä.

Yksityisen perhehoitopalvelun tuottaja on pääsääntöisesti kunnan järjestämässä kilpailutuksessa mukana. Kun kunta päättää ostaa perhehoidon palvelun yksityiseltä palveluntuottajalta, tehdään perhehoitolain 11§ mukainen sopimus perhehoidon järjestämisestä kunnan ja palveluntuottajan välillä. Sopimuksessa sovitaan mm. asiakkaan hoidettavuutta vastaava asiakaskohtainen vuorokausimaksu.

Lain yksityisistä sosiaalipalveluista 5 §:n mukaan yksityisten sosiaalipalvelujen on perustuttava sopimukseen tai kunnan tekemään hallintopäätökseen sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 7 §:n mukaisesti laadittuun palvelu-, hoito-, huolto- tai kuntoutussuunnitelmaan taikka muuhun vastaavaan suunnitelmaan.

Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottaja vastaa siitä, että sopimuksen, **perhehoitopalvelu**päätöksen ja suunnitelman perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset. Toimintayksiköllä tulee myös olla vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että toimintayksikössä toteutettavat palvelut täyttävät niille asetetut vaatimukset.

5. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

”Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan.” Perhehoitolaki 1 § 2 mom

”Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa tai sopimuksen perhehoidon järjestämisestä yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa.” Perhehoitolaki 3 §

Perhehoidossa kunnioitetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta, otetaan huomioon hänen yksilölliset tarpeet ja toiveet sekä huomioidaan asiakkaan turvallinen asuminen. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin nähden tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän

lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Perhehoidon vahvuuksia ovat jatkuvuus, kodinomainen ympäristö sekä pysyvät ihmissuhteet. Perheen arkeen osallistuminen ja perhehoitajan läsnäolo tukevat asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumista sekä ylläpitävät hyvää elämänlaatua. Perhehoitoon sijoitettu henkilö saa tarpeittensa mukaisen hoidon ja huolenpidon.

Perhehoito on sopiva hoivan ja huolenpidon muoto esimerkiksi silloin, kun toimintakykyä heikentää iän tuoma hauraus, sairaus, vamma tai turvattomuuden tunne. Perhehoidon myöntämisessä lähtökohtina ovat asiakkaan elämäntilanne sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Perhehoitoon sijoittamisessa huomioidaan asiakkaan toiveet, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan suhteessa asiakkaan hoidon ja hoivan tarpeisiin.

6. Palvelutarpeen selvittäminen ja perhehoitopalvelun myöntäminen

Asiakkaan palvelutarpeen selvittäminen tarkoittaa asiakkaan tuen ja palvelujen tarpeen kartoittamista sekä ohjausta ja neuvontaa saatavilla olevista hyvinvointia tukevista palveluista.

Palvelutarpeen arviointia voi pyytää asiakas itse, hänen omaisensa, viranomainen tai muu henkilö. Palvelutarpeen arviointi pyydetään soittamalla puhelinnumeroon Kotona asumisen tuki / seniorineuvonta p. 09 839 24202 (ma–pe klo 9–15) seniorineuvonta@vantaa.fi ja Kotona asumisen tuki / vammaisneuvonta p. 09 8392 4682 (ma–pe klo 9–15) vammaisneuvonta@vantaa.fi

Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viivytyksettä. Kiireellinen avuntarve on arvioitava välittömästi. Yli 75-vuotiaiden ja vammaisten ylintä hoitotukea saavien henkilöiden palveluntarpeen arviointi on aloitettava viimeistään 7. päivänä yhteydenotosta.

Päätös ~~perhehoitopalvelusta~~ **asiakkaalle myönnettävästä palvelusta** tehdään Vantaan vanhus- ja vammaispalvelujen asiakasohjausyksikössä, jossa moniammatillinen tiimi arvio yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa asiakkaan yksilöllisen palvelun tarpeen ja laatii asiakkaalle sosiaalihuoltolain edellyttämän hoito- ja palvelusuunnitelman. Erityisen tuen tarpeen asiakkaan kohdalla sosiaalityöntekijä laatii sosiaalihuoltolain edellyttämän asiakassuunnitelman. Perhehoito myönnetään asiakkaille, joiden katsotaan hyötyvän erityisesti tämän kaltaisesta palvelusta ja jotka täyttävät perhehoidolle täyttävät asiakkuuskriteerit (Liite 1). **Jos perhehoito nähdään hyvänä toteuttamisentapana, laittaa asiakasohjausyksikön työntekijä tiedon perhehoidosta vastaavalle työntekijälle, joka lähtee etsimään sopivaa perhehoitajaa ja kontaktoi asiakasta.**

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa
- valvoo öisin ja häiritsee muita
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan ja muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- alentuneen kognition vuoksi pyrkii poistumaan niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa
- tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua

- on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön

6.1. Päätös ~~perhehoitopalvelusta~~ asiakkaalle myönnettävästä palvelusta

Päätös ~~perhehoitopalvelusta~~ asiakkaalle myönnettävästä palvelusta tehdään joko toistaiseksi tai määräajaksi. Päätös on toimeenpantava kiireellisissä tapauksissa viipymättä ja muissa kuin kiireellisissä tapauksissa ilman aiheetonta viivytystä. Päätös on kuitenkin toimeenpantava viimeistään 3 kuukaudessa asian vireille tulosta, ellei ole erityistä syytä pidemmälle ajalle.

Päätöksentekijä on sosiaali- ja terveyslautakunnan delegointipäätöksen mukaan Vanhus- ja vammaispalvelujen Kotona asumisen tuen, asiakasohjausyksikön viranhaltija. Päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolta, siten kuin hallintolaissa säädetään.

6.2. Henkilökohtainen budjetti

Perhehoitopalvelu voidaan myös räätälöidä asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin henkilökohtaisen budjetin avulla. Henkilökohtaisessa budjetoinnissa noudatetaan Vantaan kaupungilla käytössä olevia ohjeita ja linjauksia.

6.3. Hoito- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle asiakkaalle on tehty hoito- ja palvelusuunnitelma tai asiakassuunnitelma ennen ~~perhehoitopalvelun myöntämistä~~ perhehoidon aloittamista. Tarvittaessa tätä suunnitelmaa päivitetään yhteistyössä asiakkaalle nimetyn vastuutyöntekijän, perhehoidossa olevan asiakkaan ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan sekä tarvittavien muiden asiakkaan hyvinvointiin osallistuvien työntekijöiden kanssa.

Suunnitelmaan kirjataan perhehoidon tavoitteet ja toteuttaminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Suunnitelmaan liitetään erillinen suostumus tietojen luovuttamisesta eri hoitotahojen välillä sekä mahdollinen asiakkaan laatima hoitotahto.

6.4. Tietojen saantioikeus

Perhehoitajalle toimitetaan turvallisen perhehoidon toteuttamiseksi ja hoidettavan toimintakyvyn seurannan turvaamiseksi asiakasta koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyvyn kuvaus, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriokokeet), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot. (*Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 26 § 3 momentti, Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 17§*) Perhehoitajaa sitoo elinikäinen vaitiolovelvollisuus allekirjoitetun toimeksiantosopimuksen myötä.

7. Perhehoidon järjestäminen

Erityisasumisen tulosyksikön **Perhehoidosta vastaava** työntekijä arvioi perhehoitolain 5§ ja 6§ mukaisesti perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitoon. Tämän jälkeen perhehoidon työryhmä asumispalvelujen päällikön johdolla tekee päätöksen perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisestä. Kotona asumisen tuen ja/tai Erityisasumisen **Ostopalveluyksikön** työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan ja/tai hänen omaisensa kanssa perhehoidon ja perhekodin soveltuvuuden asiakkaan tarpeisiin nähden. Perhehoitaja arvioi yhdessä työntekijän kanssa hänen omia valmiuksiaan suhteessa asiakkaan hoidon ja huolenpidon tarpeisiin. Perhehoitoa suunniteltaessa selvitetään asiakkaan muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä tukitoimien tarve ja saatavuus. Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoitopalvelu käynnistyy aina tutustumisella tai tutustumisjaksolla.

Erityisasumisen asumispalvelujen **Ostopalvelupäällikkö** allekirjoittaa yhdessä perhehoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen, jossa määritellään mm. asiakkaan hoidettavuuden mukaan maksettavasta hoitopalkkiosta, kulukorvauksesta, käynnistämiskorvauksesta, perhehoitajan tuesta ja perhehoitajan vapaan toteuttamisesta. Erityisasumisen **Perhehoidosta vastaava** työntekijä järjestää Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoitajille tarvittavan tuen, joita ovat ennakkovalmennus, täydennyskoulutus, vertaistapaamiset, yhteydenpito ja tapaamiset perhehoitajan ja vastuutyöntekijän välillä sekä tarvittava työnohjaus.

Vanhus- ja vammaispalvelut ylläpitää perhehoitajia ja perhekoteja koskevia tietoja rekisteriselosteen mukaisesti. Perhehoitoa koskevat asiakirjat arkistoidaan asianmukaisesti ja kaupunki tallentaa perhehoitajasta ja perhekodista seuraavat tiedot:

- **PERUSTIETOLOMAKE**, perhekodin perustiedot, mm: nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite. Kotona asuvat perheenjäsenet (nimi, onko puoliso/avopuoliso, lapsi, kotona asuva aikuinen tai omaishoidossa oleva läheinen). Perhehoitajien terveydentila ja työkyky. Yleistä tietoa perheestä/perhekodista esim., toiminnan luonne, kotieläimet, palvelujen saatavuus ja ympäristön kuvaus.
- **TODISTUS**, jossa on tiedot ennakkovalmennuksen ajankohdasta sekä kouluttajien tiedot.
- **PORTFOLIO**, jossa perhehoitaja on avannut hänen valmiutensa sekä toiveet ja tarpeet suhteessa toimeksiantosuhteeseen perhehoitotoimintaan **hoitoon**.
- **TOIMEKSIANTOSOPIMUS** tallennetaan sähköisenä perhehoitajan omaan kansioon. Allekirjoitettu toimeksiantosopimus arkistoidaan.
- **YHTEYDENPITO JA YHTEISTYÖ** – jatkuva laadunvalvonta. Erityisasumisen **Ostopalveluyksikkö** seuraa perhehoitolain mukaisen palvelun toteutumista mm. kotikäynnein, asiakaspalautteiden ja muun yhteydenpidon osalta. Perhehoitokirjauksina ei kirjata asiakasta koskevia tietoja, eikä muuta asiakasperhettä koskevia asioita.
- **PÖYTÄKIRJALUETTELO** kirjaukset laativat ~~Kotona asumisen tuen viranhaltijat.~~ Erityisasumisen työntekijöillä on lukuoikeus pöytäkirjaluetteloon. **laatii perhehoidosta**

vastaava työntekijä. Viranhaltijapäätökseen liittyvä pöytäkirjan pykälä kirjoitetaan toimeksiantosopimukseen, joka allekirjoitetaan ennen asiakkaan sijoittamista perhehoitoon.

8. Perhehoidon muodot

Perhehoito voi olla joko lyhyt- tai pitkäaikaista perustuen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan/asiakassuunnitelmaan. Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös tuntiperusteisena, joko päivä- tai yöaikaisena. Perhehoito tapahtuu perhehoitajan tai asiakkaan yksityiskodissa.

Pitkäaikainen perhehoito tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät enää tukitoimien avulla selviydy omassa kodissaan tai ovat siellä turvattomia. Pitkäaikainen perhehoito takaa läsnäolon yöaikaan, mikä luo hoidettavalle turvallisuutta. Pitkäaikainen perhehoito voi olla jatkuvaa toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa tai tilapäistä määräajan kestävä perhehoitoa. Pitkäaikainen perhehoito on kestoltaan yli 30 vuorokautta. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen hoidon ja hoivan.

Lyhytaikainen perhehoito tukee asiakkaan kotona asumista, se voi olla määräaikaista ja ennakkoon suunniteltua tai äkilliseen tarpeeseen perustuvaa intervallityyppistä hoivaa ja huolenpitoa.

Tuntiperusteista perhehoitoa voidaan myöntää asiakkaan tarpeen mukaisesti 2–4 tuntia, 4–7 tuntia, 7–12 tuntia tai yli 12 tuntia. Tuntiperusteista perhehoitoa voidaan toteuttaa joko päivä- tai yöaikaisena hoitona. Tuntiperusteinen hoito voi tapahtua joko hoidettavan tai hoitajan kodissa.

Perhehoito hoidettavan kotona tukee asiakkaan kotona asumista, joissa tuen tarve on vähäinen tai erityisen tuen tarve on määräaikaisten, kohdentuen tiettyyn hoidon ja huolenpidon tarpeeseen.

Perhehoitajan vapaan sijaistaminen on lyhytaikaista tai tuntiperusteista perhehoitoa. Perhehoitajan sijaishoitaja ja **asumis ostopalvelupalvelupäällikkö** allekirjoittavat asiakaskohtaiset toimeksiantosopimukset. Sijaishoitaja (nk. ”kiertävä perhehoitaja”) menee perhehoitajan kotiin tai asiakkaat menevät sijaishoitajan kotiin päätoimisen perhehoitajan vapaapäivien ajaksi. Sijaishoitaja vastaa tällöin asiakkaan hoivasta ja huolenpidosta. Sijaishoitajan tulee täyttää perhehoitolain 6§ mukaiset perhehoitajan kelpoisuusedellytykset.

9. Perhehoitajan hyväksyminen

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa, joko omassa kodissa tai hoidettavan kodissa. Perhehoitajan on tunnistettava hoidettaviensa erityistarpeet ja osattava vastata niihin.

Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Perhehoitajaksi hakeutuva voi olla yksin asuva tai avio-/avosuhteessa asuva pariskunta. Molemmilta ei edellytetä ennakkovalmennusta, jos on tiedossa, että vain toinen puolisoista toimii perhehoitajana. Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalvelujen toimiala järjestää perhehoitajien ennakkovalmennuksia säännöllisin väliajoin

asiakstarpeiden ja perhehoitoon myönnettyjen määrärahojen puitteissa, n. 1–2 ennakkovalmennusta / vuosi.

Perhehoitajuudesta kiinnostunut voi ottaa sähköpostitse yhteyttä osoitteeseen YHT Perhehoito Vahva <perhehoito.vahva@vantaa.fi> tai puhelimitse Erityisasumisen **perhehoidosta vastaavan** työntekijän puhelinnumeroon 050 304 2907. Yhteydenoton jälkeen sovitaan kotikäyntiaika ja tehdään laaja perhehaastattelu. Haastattelulomakkeena käytetään ennakkovalmennukseen hakeutuvan esitietolomaketta.

Perhehoidon ennakkovalmennuksesta kiinnostuneen henkilön hakemus käsitellään **ja jos perhehoitolain mukaiset soveltuvuusehdot täyttyvät, kutsutaan hakija seuraavaan alkavaan ennakkovalmennukseen.** ~~perhehoidon työryhmässä ja työryhmän jäsenet arvioivat asumispalvelupäällikön johdolla, ketkä hakijoista täyttävät perhehoitolain mukaiset soveltuvuusehdot, jonka jälkeen soveltuvuusehdot täyttävä hakija saa kutsun alkavaan ennakkovalmennukseen.~~

Perhehoitajaksi voi tulla myös läheisverkostokartoituksen perusteella tai henkilö, joka on toiminut hoidettavan henkilökohtaisena avustajana. Tällaisissa ns. suoravalinnoissa järjestetään perhehoitajan kelpoisuuden täyttävälle henkilölle ennakkovalmennus vuoden sisällä perhehoidon käynnistymisestä.

Ennen perhehoitajaksi ryhtymistä tulee esittää lääkärinlausunto (T-todistus), josta käy esiin perhehoitajaksi aikovan terveydelliset seikat, jotka puoltavat perhehoitajuutta. Ehdottomia esteitä perhehoitajaksi ryhtymiselle ovat mm. voimassa oleva mielenterveys-, päihde- tai lastensuojelun asiakkuus tai perhehoitajaksi aikovan pitkäaikais sairaus, joka heikentää hakijan kykyä toimia perhehoitajana. Mikäli hakijalla on ollut mielenterveys- tai päihdehistoriaa, tulee todennettavissa olevaa kuntoutumisen jaksoa olla vähintään kaksi vuotta.

10. Perhekodin hyväksyminen

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti tai hoidettavan koti, jossa annetaan perhehoitoa. Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan, rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva. ~~Perhekodin tulee olla rakenteiltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavaan hoidolle sopiva.~~

Perhekotiin sijoitusta tehdessä arvioidaan yhdessä asiakasohjausyksikön- sekä erityisasumis**ostopalvelu**yksikön työntekijän sekä hoidettavan ja hänen läheistensä kanssa onko kyseinen perhekoti hänelle sopiva.

Sopivuutta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata perheeseen sijoitetun asiakkaan tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön.

Perhehoitopalvelun **toteuttamisesta** ~~antamisesta~~ sovitaan siten, että perhehoitoa koskeva toimeksiantosopimus tehdään suoraan Vantaan kaupungin ja perhehoitajan välillä.

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi ennakovalmennuksen käynnystä, perhekodissa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on lisäksi tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä. Sijoituksessa tulee ottaa huomioon toiminnan luonne. Hoidettavien määrästä poikkeamisesta säädetään perhehoitolain 9§:ssä.

11. Perhehoitoa hoidettavan kotiin

Perhehoitoa toteutetaan tarvittaessa myös hoidettavan kotona asiakkaan tarpeiden mukaisesti sekä päätoimisen perhehoitajan vapaan sijaistamisessa. Perhehoitopalvelu hoidettavan kotiin arvioidaan aina asiakasohjausyksikössä. Päätoimisen perhehoitajan vapaan sijaistaminen sovitaan toimeksiantosopimusneuvottelun yhteydessä.

11.1. Omaishoitajan vapaa ensisijaisesti omaishoidon sijaishoitona

Mikäli asiakkaan omaiselle tai läheiselle on myönnetty omaishoitajan status, tulee omaishoidon vapaisiin pyrkiä tarjoamaan omaishoidon sijaishoitajaa (Laki omaishoidon tuesta 4a§). Omaishoidon sijaishoitaja löytyy pääsääntöisesti läheisverkostokartoituksen avulla tai omaisen itse esittämänä.

11.2. Omaishoitajan vapaa perhehoitona

Mikäli omaishoitajan vapaisiin ei ole läheisverkostokartoituksen avulla löydetty omaishoidon sijaishoitajaa ja omaishoidon vapaa voidaan toteuttaa perhehoitona, joko hoidettavan kotona tai perhekodissa, niin perhehoitopalvelusta tehdään viranhaltijapäätös kohdennettuna omaishoidon vapaisiin. Omaishoitajalla on oikeus käyttää takautuvasti enintään kolmen kuukauden aikaiset toteutumattomat vapaat. **Asiakasmaksut perhehoidosta peritään voimassa olevan sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistaman asiakasmaksuhinnaston mukaisesti. Mikäli omaishoidon vapaa toteutuu perhehoitona ei asiakasmaksua peritä. Jos omaishoidon vapaat toteutetaan tuntiperusteisena perhehoitona, myönnetään perhehoitoa seuraavalla tavalla:**

Omaishoitajalla oikeus 2vrk:n vapaaseen/kk -> 4 päivää/kk max. 7 h/päivä

Omaishoitajalla oikeus 3vrk:n vapaaseen/kk -> 6 päivää/kk max. 7 h/päivä

12. Perhehoitolain mukaiset sopimukset

10§ mukainen toimeksiantosopimus laaditaan Vantaan kaupungin ja ennakovalmennuksen hyväksytysti käyneen perhehoitajan kanssa.

11§ mukainen sopimus laaditaan Vantaan kaupungin ja Aluehallintoviraston luvan saaneen yksityisen perhekodin kanssa (Yritysmuotoinen ammatillinen perhekoti).

11§ mukainen sopimus laaditaan yksityisen ilmoituksenvaraisen perhehoitopalvelun tuottajan kanssa. Tällöin laaditaan myös **10§ mukainen toimeksiantosopimus** Vantaan kaupungin ja yksityisen

perhehoitopalvelun tuottajan perhehoitajan kanssa (Toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito, jonka tuottamisessa on kolme osapuolta).

11§ mukainen sopimus laaditaan Vantaan kaupungin ja kuntayhtymän välillä tilanteessa, jossa Vantaan kaupunki ostaa perhehoitopalvelun kuntayhtymältä.

Perhehoitopalvelujen tuottajan ja Vantaan kaupungin välisessä perhehoitolain 11§ mukaisessa sopimuksessa sovitaan:

- 1) perhehoidosta maksettavasta korvauksesta;
- 2) perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;
- 3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- 4) hoidon arvioidusta kestosta;
- 5) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- 6) sopimuksen irtisanomisesta;
- 7) tarvittaessa muista perhehoitoa koskevista seikoista.

Perhehoidosta tehtyä sopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta. Toimeksiantosopimuksen myötä tulee Vantaan kaupungin huolehtia perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta sekä eläketurvasta perhehoitolain 20 § mukaan.

13. Toimeksiantosopimus

13.1. Perhehoitajan toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus on virallinen asiakirja, jossa perhehoitaja ja Vantaan kaupunki sopivat perhehoitopalveluun liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tulee tehdä myös tilanteessa, jossa on kyseessä yksityisen ilmoituksenvaraisen perhehoitotoimijan perhehoitaja. Toimeksiantosopimus sitoo sen tekijöitä noudattamaan sopimusta. Toimeksiantosopimus on kahden osapuolen välinen ja siksi sen tekeminen edellyttää aina neuvottelua siinä sovittavista asioista. Toimeksiantosopimus tehdään myös lyhytaikaisesta perhehoidosta. Toimeksiantosopimuksen laatii ~~Kotona-asumisen tuen~~ sekä ~~Erityisasumisen~~ **ostopalveluyksikön** työntekijä yhteistyössä perhehoitajan kanssa ja toimeksiantosopimuksen allekirjoittaa perhehoitaja sekä ~~Erityisasumisen asumis-~~ **ostopalvelupalvelupäällikkö** (alk. 1.1.2018, delegointiohje 83§ 2 mom).

Toimeksiantosopimus tulee tehdä ennen perhehoitoon sijoittamista. Sopimusta tarkistetaan tilanteen muuttuessa tai toisen sopijapuolen sitä esittäessä. Toimeksiantosopimusta ei voi muuttaa yksipuolisesti. Myös sen tarkistaminen edellyttää neuvottelua.

Perhehoitajan ja kunnan/kuntayhtymän välisessä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;

- 3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- 4) hoidon arvioidusta kestosta;
- 5) perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
- 6a) hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä;
- 6) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- 7) toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;
- 8) tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista
- 9) yhteistyöstä kunnan/kuntayhtymän ja perhehoitajan kesken.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta (Perhehoitolaki 10 §).

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään (Perhehoitolaki 10 § 3 mom.).

13.2. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus

Perhehoitajan sijaishoitajana toimivalle henkilölle tehdään oma erillinen toimeksiantosopimus. Vantaan kaupungin palkkahallinto tekee perhehoitajan sijaishoitajasta erillisen ilmoituksen KEVA:an.

Perhehoitajan sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta;
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan 15 §:ää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 §:ää.” Perhehoitolaki 14 §

14. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Määräaikainen toimeksiantosopimus päättyy sovitun määräajan jälkeen.

Suunnitelmallinen toimeksiantosopimuksen irtisanominen:

Mikäli tiedetään, että pitkäkestoinen perhehoito päättyy, tulee Vantaan kaupungin tai päätoimisen perhehoitajan ilmoittaa ja irtisanoa toimeksiantosopimus kahta (2) kuukautta ennen arvioitua perhehoidon päättymistä.

Ennakoimaton toimeksiantosopimuksen irtisanominen:

Mikäli pitkäkestoinen perhehoito päättyy ennakoimattomasti ja toimeksiantosopimus irtisanotaan, on irtisanomisaika kaksi (2) kuukautta. Vantaan kaupunki on velvollinen maksamaan kahden kuukauden irtisanomisajan hoitopalkkion sekä kulukorvauksia, mikäli kuluja syntyy irtisanomisajalla. Muussa tapauksessa kulukorvausta ei makseta irtisanomisajalta.

Suunnitelma korjattavista toimenpiteistä:

Mikäli huoli perhekodin ihmissuhteissa tai olosuhteissa nousee tai perhekodista on tehty mm. lastensuojelu- tai sosiaalihuoltolaissa tarkoitettu ilmoitus, tulee ~~Erytisasumisen~~ **perhehoidon työntekijän** pyrkiä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Perhehoitajan kanssa laaditaan suunnitelma korjattavista toimenpiteistä ja suunnitelmaan määrätään tietty aikaraja, jonka aikana puutteet tulee korjata. Mikäli tilanteeseen ei ole tullut muutosta asetetussa määräajassa, niin asiakas tai asiakkaat sijoitetaan toisaalle, ja toimeksiantosopimus irtisanotaan.

Ennakoimaton toimeksiantosopimuksen purkaminen:

Mikäli perhekodista on tehty lastensuojelu- tai muu ilmoitus ja perhekotiin tehdään ennalta ilmoittamaton valvontakäynti ja valvontakäynnin yhteydessä todetaan hoidettavan hoiva ja huolenpito tai olosuhteet perhekodissa sopimattomiksi ja kysymyksessä on akuutti tilanne, tulee asiakas tai asiakkaat sijoittaa välittömästi turvaan. Toimeksiantosopimus puretaan heti ja perhehoidon hoitopalkkioiden sekä korvausten maksaminen päättyy välittömästi. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta ja tarkastaja tulee päästää kaikkiin perhekodin tiloihin, tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana (Perhehoitolaki 22§).

Menettely irtisanomis- ja purkamistilanteissa:

Irtisanomis- ja purkamistilanteissa tulee aina ottaa huomioon perhehoidossa olevan henkilön asema, kuulla häntä ja varata hänelle mahdollisuuksien mukaan aikaa sopeutua muutokseen. Asiakkaalle tehdään päätös perhehoidon lakkaamisesta. Ennen irtisanomista ja purkamista kuullaan perhehoitajaa hallintolain mukaisesti.

15. Perhehoitajalle maksettavat korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan toimeksiantosopimuksen mukaisesti hoitopalkkiota, kulukorvausta ja erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta tai muita korvauksia. Erytisen harkinnan mukaan voidaan myöntää matkakorvausta ja harkinnanvaraista erilliskorvausta.

~~Erytisasumisen~~ **Perhehoidon** työntekijä laatii yhteistyössä perhehoitajan kanssa harkinnanvaraisista korvauksista esityksen ~~Erytisasumisen asumispalvelupäällikölle~~ **ostopalvelupäällikölle**, joka päättää korvauksen maksamisesta (Liite 2).

15.1. Hoitopalkkion määräytymisperiaatteita

Kotona asumisen tuen asiakkaan asioista vastaava työntekijä arvioi yhdessä ~~erityisasumisen~~ **perhehoidon** työntekijän sekä tarvittaessa myös perhehoitajan kanssa asiakkaan hoitoisuuden

suhteessa perhehoidon hoitopalkkioluokkiin 1–4. Hoitopalkkion tulee vastata asiakkaan hoidettavuutta. Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta päättää Erityisasumisen perhehoidon perhehoitopalkkioluokat, palkkiot sekä korvaukset.

Hoitopalkkio voidaan erityisistä syistä maksaa vähimmäismäärää pienempänä, tällöin on kysymys esimerkiksi tilanteesta, jossa perhehoitoon sijoitettu asiakas on useita päiviä laitoshoidossa tai hän asuu jaksoja omaisen luona. Näistä sovitaan aina erikseen toimeksiantosopimuksessa.

Hoitopalkkioiden määrää tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Alin hoitopalkkio määrätään lailla. Toimeksiantosopimuksessa sovittua hoitopalkkiota korotetaan vuosittaisten indeksitarkistuksen johdosta.

Jos pitkäaikainen perhehoito alkaa tai päättyy kesken kalenterikuukauden, lasketaan hoitopalkkio ja kulukorvaus tältä kuukaudelta jakamalla hoitopalkkio ja kulukorvaus kyseisen kuukauden kalenteripäivien määrällä ja kertomalla saatu tulos toteutuneiden perhehoitopäivien määrällä.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa maksetaan hoitopalkkio myös tulo- ja lähtöpäiviltä. Esim. lyhytaikaishoito, joka alkaa perjantaina ja päättyy sunnuntaina, oikeuttaa kolmen päivän hoitopalkkioon ja kulukorvaukseen. Tuntiperusteisessa perhehoidossa hoitopalkkio maksetaan toteutuneiden tuntien mukaisesti jokaisesta alkavasta tunnista.

15.2. Erityisasumisen Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon hoitopalkkiot ja korvaukset

Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta päättää Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon hoitopalkkioista sekä korvauksista.

Erityisasumisen Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon hoitopalkkio- ja korvaustaulukko on laadittu perhehoitolain mukaisesti ja siinä on otettu huomioon perhehoitoon sijoitetun henkilön hoidettavuus (Liite 2).

15.3. Kulukorvaus

Perhehoitajalle maksetaan kulukorvausta perhehoidossa olevan asiakkaan hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista. Myös kulukorvaus voidaan erityisistä syistä maksaa vähimmäismäärää pienempänä, tällöin on kysymys esimerkiksi tilanteesta, jossa perhehoitoon sijoitettu asiakas on useita päiviä laitoshoidossa tai hän asuu jaksoja omaisen luona. Näistä sovitaan aina erikseen toimeksiantosopimuksen yhteydessä.

Kulukorvaus kattaa seuraavat osa-alueet:

- ravinto
- pesuaineet, wc- ja talouspaperit, suojakäsineet
  - vaipat, haavanhoitotarvikkeet toimitetaan kunnan/kuntayhtymän hoitotarvikejakeluna ohjeistuksen mukaan
- perhehoidossa olevan osuus asumisesta (jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, kodin puhtaanapito ja kodin sekä irtaimiston kuluminen, TV- ja internetliittymä)
- vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset, kuten pesu ja pienet korjaukset

- omalla autolla ajettavat tavanomaiset asiakkaan asioihin tai mukana olemiseen liittyvät matkakulut
  - perhehoitajan tukimuotoihin liittyvät matkakulut korvataan erikseen
  - toimeksiantosopimuksessa määritellään asiakaskohtaisesti ne matkakulut, jotka korvataan perhehoitajalle erikseen
- asiakkaan/perhehoidon/perhekodin asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut
  - oman puhelimen ja siitä aiheutuvat kulut asiakas maksaa itse
- kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset
- kohtuulliset virkistystoiminnan kulut, kuitenkin niin, että pääsääntöisesti virkistystoiminnan kulut perhehoidossa oleva asiakas maksaa itse omista varoistaan.

Mikäli perhehoito toteutuu hoidettavaan kotona, niin kulukorvausta ei lähtökohtaisesti makseta. Mikäli perhehoidon toteutuminen hoidettavan kotona aiheuttaa perhehoitajalle kuluja, tulee kulukorvauksen maksu erikseen harkita. Vantaan sosiaali- ja terveystoimintalautakunta päättää Vanhus- ja vammaispalvelujen perhehoidon kulukorvauspalkkioluokat.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrittää perhehoidon vähimmäiskorvaukset vuosittain lähettämässään Kuntainfossa (KUNTAINFO, STM 6/2017).

Perhehoitajille maksettavia kulukorvauksia ja käynnistämiskorvauksia tulee perhehoitolain 19 §:n mukaan tarkistaa kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin (lokakuu 1951=100) edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Erityisasumisen Vanhus- ja vammaispalvelujen johtoryhmä käsittelee indeksikorotuksien johdosta muuttuvat korvaukset.

15.4. Käynnistämiskorvaus

Mikäli perhehoidon käynnistyminen edellyttää käynnistämiskorvauksen harkintaa, laaditaan käynnistämiskorvauksesta suunnitelma. Perhehoidon työntekijä tai muu erityisasumisen työntekijä laatii esityksen käynnistämiskorvauksesta erityisasumisen asumis-ostopalvelupäällikölle, joka arvioi käynnistämiskorvauksen tarpeen, ja tekee päätöksen. Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat kohdennetaan aina perhehoidossa olevaan henkilöön. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää myös silloin, kuin asiakkaan palvelutarve perhehoidossa muuttuu.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kiinteät hankinnat ovat Vantaan kaupungin omaisuutta ja niiden poistoaika on neljä vuotta siten, että hankinnan arvosta poistuu kunakin vuonna neljäsosa (25%). Mikäli perhehoito päättyy lyhyemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta, esim. pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous tai osa hankinnoista palautetaan Vantaan kaupungille. Kiinteisiin hankintoihin ei kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1–3 vuotta.

Käynnistämiskorvaus maksetaan kuitteja vastaan, perhehoitajan tulee huomioida, että käynnistämiskorvauksesta vähennetään perhehoitajalle määrätty veroprosentti ja perhehoitajan tulee myös itse huolehtia, että käynnistämiskorvaus käsitellään hänen lopullisessa verotuksessa tulonhankkimiskuluina.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62203/perhehoitajan-verotus/>

15.5. Matkakorvaus

Toimeksiantosopimusneuvottelun yhteydessä sovitaan mahdollisesta matkakorvauksesta, joka aiheutuu perhehoitotehtävässä. Mikäli matkakorvausasiaa ei ole sovittu toimeksiantosopimuksessa tulee perhehoitajan tehdä erillinen anomus liittyen matkakorvausasiaan. Vain ennalta sovitut ja hyväksytyt matkat korvataan verohallinnon ohjeistuksen mukaisesti (0,43 €/km v.2020). <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62203/perhehoitajan-verotus/>

15.6. Muut korvaukset

Perhehoitolain 263/2015 17 § 2 mom sekä 3 mom ovat erikseen harkittavia korvauksia.

Ansionmenetyskorvausta voidaan maksaa perhehoitajalle, joka siirtyy omasta ansiotyöstään Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalvelujen päätoimiseksi perhehoitajaksi. Ansionmenetyskorvauksen maksamisesta ja sen perusteista päättää kunta. Päätoimiseksi perhehoitajaksi määritellään perhehoitaja, joka aloittaa pitkäaikaisen perhehoidon vähintään yhden asiakkaan kohdalla tai toteuttaa säännöllisesti lyhytaikaista perhehoitoa vähintään 14 vrk kuukaudessa. Ansionmenetyskorvausta maksetaan korkeintaan yhden vuoden ajan. Ansionmenetyskorvausta ei makseta sellaisilta kuukausilta, joissa ei aiemmin mainitut perhehoidon toteutumisen ehdot täyty.

16. Perhehoidon keskeytyminen

16.1. Perhehoidon keskeytyessä hoidettavasta johtuvasta syystä

Mikäli pitkäaikainen perhehoito keskeytyy hoidettavasta johtuvasta syystä yli 30 päivää, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua keskeytymisen alkamisesta. Kulukorvauksia ei makseta keskeytymisen ajalta, koska kuluja ei muodostu perhehoidon ollessa keskeytynyt.

Lyhytaikaisessa ja tuntiperusteisessa perhehoidossa toimitaan seuraavalla tavalla:

- Mikäli peruutus tapahtuu kolme vuorokautta ennen kuin perhehoidon on määrä alkaa, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Kulukorvausta ei makseta.
- Mikäli lyhytaikainen tai tuntiperusteinen perhehoito peruuntuu ja päivät siirretään myöhemmälle ajankohdalle, ei peruuntuneita päiviä korvata.
- Mikäli lyhytaikainen perhehoito keskeytyy jakson jo alettua, korvataan keskeytyneestä jaksosta toteutuneet hoitopäivät ja sen lisäksi peruuntuneelta ajalta hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

16.2. Perhehoidon keskeytyminen perhehoitajan sairastumisen takia

Mikäli päätoiminen perhehoitaja sairastuu ja perhehoito keskeytyy sairastumisen vuoksi, perhehoitajan tulee viipymättä ilmoittaa sairastumisestaan Erityisasumisen perhehoidosta vastaavalle työntekijälle. Tarvittaessa kunta järjestää asiakkaille toisen hoitopaikan tai sijaishoitajan perhehoitajan kotiin. Jos perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairastumisen takia ja asiakkaalle järjestetään korvaava hoitopaikka, maksaa kunta hoitopalkkion Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta perhehoitajalle. Perhehoitajan tulee toimittaa tällöin perhehoidon

vastuutyöntekijälle **sairaslomatodistus**. Perhehoitaja voi hakea sairauspäivärahaa KELA:sta. Perhehoitajan tulee tällöin toimittaa sairauslomatodistus KELA:an. ~~Perhehoitoliiton Hyvää perhehoitoa perhehoidon tietopakettissa (s.38) lähemmin tietoa perhehoitajan sairauspäiväraha-asiasta.~~

Mikäli perhehoito jatkuu perhekodissa, tulee päätoimisen perhehoitajan ilmoittaa Vantaan kaupungille, kuka perhehoitoperheessä on ottanut vastuun asiakkaan hoidosta ja huolenpidosta. Esimerkiksi puoliso on sairastunut ja työssä käyvä puoliso ottaa hoidollisen vastuun sairastuneen puolison sairausloma-ajalla, voidaan hoitopalkkiota sekä kulukorvauksia edelleen maksaa, mikäli asiakas on edelleen perhekodissa.

Mikäli lyhytaikaisena perhehoitajana toimiva perhehoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Kulukorvausta ei makseta. Mikäli sairausloman ajalle ei ole sovittu perhehoitopäiviä / -jaksoja, niin palkkiota ei makseta. Ensisijaisesti sairausloman aikaiset tilapäisjaksot pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan.

16.3. Perhehoitotehtävässä perhehoitajalle tapahtunut tapaturma

Mikäli perhehoitotehtävässä perhehoitajalle sattuu tapaturma, tulee perhehoitajan välittömästi ilmoittaa tapaturmasta Erityisasumisen **perhehoidosta vastaavalle** työntekijälle, joka käynnistää tarvittavat vakuutusasian selvittelyt yhdessä palkkahallinnon kanssa.

17. Oikeus vapaaseen

~~Päätoimiselle ja pitkäkestoista perhehoitoa tekeväille~~ Perhehoitajalle kertyy vapaan oikeutta perhehoitolain mukaan kaksi vuorokautta kuukaudessa alkaneen 14 vuorokauden jälkeen, jona hän on toiminut toimeksiantosuhteisena perhehoitajana (Perhehoitolaki 263 / 2015 13§). Vapaan toteuttamisesta sovitaan aina toimeksiantosopimuksen yhteydessä. Vantaan kaupunki myöntää päätoimiselle ja pitkäkestoiselle perhehoitajalle vapaata **2,5 3 päivää (eli 2 vrk esim. ma-ke)** kuukaudessa, yhteensä **30 36 päivää (24 vrk) vuodessa. Jos perhehoidossa on myös muiden kuntien asiakkaita, voidaan vapaapäivien määrä neuvotella muiden kuntien kanssa yhteneväiseksi. Perhehoidon vapaat tulee pitää vähintään 3 päivän (2 vrk) yhtämittaisina jaksoina.**

Lyhytaikaisille perhehoitajille vapaa voidaan korvata myös hoitopalkkiona, silloin kun perhehoitaja on toiminut perhehoitajana vähintään 14 vrk yhden kuukauden aikana. Tällöin yhden vapaapäivän korvaus on yhden hoitopäivän verran kyseisen asiakkaan hoitoisuusluokan mukaisesti. Kulukorvausta ei makseta.

Erilaisia vapaan toteuttamisen tapoja

Perhekotiin myönnetään sijaishoitaja	Joko yhtenäinen 36 päivän jakso tai muutamien viikkojen tai päivien jaksot.	Vapaan ajalta maksetaan sama hoitopalkkio sekä kulukorvaus.
Hoidettava on toisessa	Joko yhtenäinen 36 päivän jakso	Vapaan ajalta maksetaan sama

perhekodissa myönnetyn vapaan ajan	tai muutamien viikkojen tai päivien jaksoja	hoitopalkkio sekä kulu korvaus
Hoidettava on omaisen, läheisen luona tai muussa lyhytaikaishoidossa perhehoitajan vapaan ajan	Joko yhtenäinen 36 päivän jakso tai muutamien viikkojen tai päivien jaksoja	Vapaan ajalta maksetaan sama hoitopalkkio sekä kulu korvaus
Perhehoitajalle maksetaan vapaan korvaus	Perhehoitaja ilmoittaa Erityisasumisen perhehoidon työntekijälle, miten hän toteuttaa perhehoitajan vapaan oikeuden	Perhehoitajalle, joka on toiminut 12 kk perhehoitajana, maksetaan yhden kuukauden ylimääräinen hoitopalkkion summa heinäkuun palkkiomaksun yhteydessä. Mikäli perhehoitaja on toiminut perhehoitajana yli 14 vrk mutta alle 12 kk:tta, esim. 3 kk:tta. Kuukauden hoitopalkkio / 12 kk:lla x 3 = maksettava summa.

Vantaan kaupunki on huomionnut lyhytkestoisessa ja määräaikaisessa perhehoidossa vapaan korvauksen hoitopalkkiossa, joten näistä ei makseta erillistä vapaan korvausta.

18. Perhehoitajan eläketurva

Toimeksiantosuhteisen perhehoitajan eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016), perhehoitolaki 20 § 1 mom.

Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion perusteella. Perhehoitajan on ilmoitettava Erityisasumisen perhehoidon työntekijälle eläkkeelle siirtymisestä vähintään kaksi kuukautta etukäteen. Mikäli perhehoito jatkuu perhehoitajan jäädessä vanhuuseläkkeelle, tulee tehdä ns. tekninen katkaisu. Voimassa oleva toimeksiantosopimus tulee päättää viimeisenä työikäpäivänä ja uusi toimeksiantosopimus tulee tehdä ensimmäisestä eläkkeellä olo päivästä. Vantaan kaupungin palkkahallinto ilmoittaa tästä teknisestä katkaisusta KEVA:an.

19. Tapaturmavakuutus ja vastuuvakuutus

Vantaan kaupunki on vakuuttanut kaikki Vantaan kaupungin toimeksiantosopimussuhteiset perhehoitajat tapaturman varalta. Perhehoitajat kuuluvat kaupungin yleisen vastuuvakuutuksen piiriin. Perhehoitotilanteessa tapahtuneesta tapaturmasta tulee ilmoittaa välittömästi Erityisasumisen perhehoidon työntekijälle.

20. Perhehoidon tuki

Vantaan kaupunki järjestää säännöllisesti perhehoidon ennakkovalmennuksia sekä täydennyskoulutuksia ja vertaisryhmätoimintaa. Vantaan kaupunki järjestää perhehoitajilleen myös tarvittavan työnohjauksen, joko ryhmä- tai yksilötyönohjauksena ja tarjoaa perhehoitajilleen Perhehoitolain ja toimeksiantosopimuksessa sovitun perhehoidon tuen.

Perhehoidon tuesta vastaa Erityisasumisen perhehoidon työntekijä ja asiakkaan asioista vastaa asiakkaalle nimetty vastuutyöntekijä.

21. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Vantaan kaupunki tarjoaa päätoimisille perhehoitajilleen mahdollisuuden hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin vähintään joka toinen vuosi.

22. Ilmoittamisvelvollisuus ja laadunvalvonta

Ilmoittamisvelvollisuus koskee kaikkia toimeksiantosopimussuhteisia perhehoitajia. Vantaan kaupunki valvoo perhehoidon sijoituksiaan sekä alueellaan sijaitsevia yksityisiä sosiaalihuollon palvelujen tuottajia.

Jotta kunta voisi onnistua valvontatehtävässään ja huolehtia asiakkaan edun toteutumisesta, tulee sekä sillä kunnalla joka sijoituksen on tehnyt, että sillä kunnalla, jossa perhekoti sijaitsee olla tieto perhekodissa tapahtuvista muutoksista.

Muutokseksi katsotaan mm. seuraavia tilanteita;

- perhekotiin sijoitetaan uusi hoidettava tai hoidettavien määrä vähenee
- perhehoitaja solmii omaishoitajasopimuksen läheisen hoidosta
- aiemmin lyhytaikaisessa perhehoidossa ollut asiakas jatkaa pitkäaikaisena perhehoidon asiakkaana
- muutokset perhehoitajan perhesuhteissa, esim. avo- tai avioliitto
- perheenjäsenen sairastuminen pitkäaikaissairauteen

Perhehoitajat sitoutuvat ilmoittamaan Erityisasumisen perhehoidon työntekijälle perhehoidossa tapahtuneista muutoksista ja aikomuksistaan ottaa perhehoitoon muiden kuntien tai sijoittajatahojen asiakkaita. Ilmoitus tulee tehdä kaikkiin niihin kuntiin, joista perhekotiin on sijoitettu henkilöitä.

23. Valvonta

Vantaan kaupunki valvoo perhehoidon sijoituksiaan sekä alueellaan sijaitsevia yksityisiä sosiaalihuollon palvelujen tuottajia. Käytännössä valvontaa toteutetaan Erityisasumisen Ostopalveluiden tulosyksikössä. Sekä sijoittajakunnalla että sijoituskunnalla on mahdollisuus valvoa sijoituksen onnistumista ja tehdä tarkastuskäynti perhekotiin. Tarkastus voidaan tehdä tarvittaessa myös ennalta ilmoittamatta. Valvontakäynti voidaan tehdä silloin kun tarkastukseen on perusteltu syy. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi perhehoidossa olevan oma pyyntö tehdä tarkastuskäynti tai muu Erityisasumiseen tullut ilmoitus perhekodissa olevista hoidon ja huolenpidon puutteista tai epäkohdista.

Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhekodin tiloihin ja tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. (Perhehoitolaki 263/2015, 22§).

Jos perhekodissa havaitaan puutteita, niin perhehoitajaa kehoitetaan ensisijaisesti korjaamaan puute, ja korjaamiselle asetetaan määräaika. Jos puutteita ei määräajassa korjata, niin tehdään päätös hoidettavan siirtämisestä hänen tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan ja irtisanotaan tai puretaan sopimus.

24. Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Perhehoitajan ja kunnan oikeudet ja velvollisuudet perustuvat lainsäädäntöön. Perhehoitajan vastuisiin kuuluvat hyvän hoito- ja palvelusuunnitelman/ asiakassuunnitelman mukaisen perhehoidon toteuttaminen, perheenjäsenenä olemisen turvaaminen asiakkaalle, sitoutuminen toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sekä asiakkaan läheisten kanssa,

24.1. Oikeus tietojensaantiin

Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 26 §, 3 mom, Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 17§).

24.2. Ilmoitusvelvollisuus

Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoitoon liittyvistä muutoksista ~~Erityisasumisen~~ **perhehoidon** työntekijälle.

24.3. Rikosrekisteriote

Perhehoitajan tulee esittää rikosrekisteriote, mikäli perheeseen sijoitetaan alle 18-vuotias henkilö ja perhehoidon kesto on yli kolme (3) kuukautta.

24.4. Vaitiolo-velvollisuus

Perhehoitaja sitoutuu allekirjoitetun toimeksiantosopimuksen myötä noudattamaan vaitiolo-velvollisuutta ja tietojen hyväksikäyttökieltoa. Perhekodissa olevat asiakkaan asiakirjat tulee säilyttää asianmukaisesti ja siten, ettei sivullisilla ole pääsyä niihin. Toimeksiantosopimuksen päättyessä perhehoitajan tulee luovuttaa kaikki asiakasta koskevat asiakirjat ~~Erityisasumisen~~ **perhehoidon** työntekijälle.

25. Sijoittavan kunnan oikeudet ja velvollisuudet

Sijoittavalla kunnalla on oikeus päättää perhehoitoa tarvitsevan henkilön sijoituspaikasta ja saada tietoa perhehoidossa ja perhekodissa tapahtuneista muutoksista. Sijoittavalla kunnalla on velvollisuus antaa perhehoitajalle oleelliset tiedot henkilöstä, jolle perhehoitoa on myönnetty.

Sijoittavan kunnan velvollisuuksiin kuuluu myös järjestää perhehoitajalle perhehoitolain ja voimassa olevan toimeksiantosopimuksen mukainen tuki, nimetä perhehoidon vastuutyöntekijä ja järjestää perhekotiin sijoitetun tarvitsemat palvelut sekä toteuttaa perhehoidon arviointia yhteistyössä perhehoitajan kanssa sekä valvoa toimeksiantosuhteista perhehoitoa.

26. Perhehoidon asiakasmaksut

Asiakasmaksuja perhehoidossa voidaan periä siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa ja asetuksessa säädetään. Asiakasmaksun suuruuden päättää sosiaali- ja terveyslautakunta lain puitteissa ja laskutus toteutuu aina voimassa olevan asiakasmaksuohjeen mukaisesti. (Liite 3.)

27. Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat

Perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarojen hoidosta sovitaan asiakkaan palvelusuunnitelmanevottelun yhteydessä. Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetulle henkilölle tulee jäädä omaan käyttöön asiakasmaksulain mukainen summa. Työtulot / työosuusrahat eivät vähennä tätä osuutta ja jäävät myös hänen omaan käyttöönsä. Tilanteessa, jossa asiakkaalta peritään asumispalvelujen asiakasmaksu, maksaa hän itse vaate ja muut omat päivittäiset kulunsa itse.

Pitkäaikaista perhehoitoa tekevä päätoiminen perhehoitaja ylläpitää asiakkaan omaisuusluettelo. Mikäli perhehoitaja maksaa hoidettavalle kuukausittaista käyttövaraa, tulee tästä pitää kirjanpitoa. Käyttövarakirjanpito voidaan tarvittaessa tarkastaa. Tarvittaessa perhehoitoon sijoitetulle henkilölle haetaan edunvalvoja. Perhehoitaja tai perhehoitajan perheenjäsen ei voi toimia hoidettavan edunvalvojana.

28. Lapsilisä ja KELA:n hoitotuki

Lapsilisä voidaan maksaa erillisellä kunnan päätöksellä päätoimiselle perhehoitajalle tilanteessa, jossa alle 18 – vuotias on sijoitettu pitkäkestoiseen perhehoitoon. Tieto maksupäätöksestä kirjataan toimeksiantosopimukseen. Mikäli kunta päättää periä lapsilisän hoidon korvauksena (asiakasmaksulaki 14§) tulee tämä huomioida perhehoitajalle maksettavan kulukorvauksen määrässä korottavana tekijänä.

KELA:n hoitotuki huomioidaan hoitopalkkiota korottavana tekijänä ja KELA:n hoitotuki peritään kunnalle.

29. Asiakkaan lääkehoidon toteuttaminen perhekodissa

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan lääkehoito toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä kotihoidon kanssa.

Ensisijaisesti perhehoidossa olevan asiakkaan lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa (Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu, dnro 809/4/11, lääkkeiden annosjakelusta avohoidossa). Asiakas maksaa tällöin ao. palveluun kuuluvat asiakasmaksut.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa asiakkaalla tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaeltuina dosetteihin perhehoitojakson ajaksi.

Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan toimesta tai kotihoidon toimesta. Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta.

30. Asiakkaan kuolema perhekodissa

Perhehoitajalla tulee olla tieto perhehoidossa olevan asiakkaan mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukaisesti hän toimii. Jos asiakas kuolee perhekodissa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja ilmoittaa kuolemantapauksesta poliisille, joka toteaa kuoleman paikan päällä. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään hyvinvointi- tai terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiakkaan kuolemasta ilman viivettä Erityisasumisen perhehoidon työntekijälle, ja he sopivat vainajan omaisille ilmoittamisesta. Erityisasumisen Perhehoidon työntekijä ottaa tämän jälkeen yhteyttä asiakasohjausyksikköön ja tiedottaa asiakkaan vastuutyöntekijää tapahtuneesta. ~~vainajan omaisiin ja keskustele heidän kanssaan esimerkiksi käytännön asioiden järjestämisestä.~~ Erityisasumisen Perhehoidon työntekijä järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen. Perhekodissa voidaan perhehoitajan niin halutessa järjestää hartaus- tai muisteluhetki mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan tai muun toimijan kanssa.